

B E S Z Á M O L Ó J A

Csoportunk Budapest és környéke hidrotermális barlangjainak kutatását és feltárását tekinti fő céljának.

Összehasonlító célzatu turáinkat a környék kisebb /inkább a szakirodalom által nyilvántartott/ barlangjaira is kiterjesztettük. Megállapítottuk, hogy nem jellemző képződményeink keletkezéséről és pusztulásáról két másik /Fazekas-hegyi és Rácskai/ barlang szolgáltat kellő megfigyelési szempontot.

Összehasonlítási alapként részt vettünk a "Karszt" csoport Macska-barlangi táborán. A rögvonulat fő közettömegét itt is triász mészkő és dolomit alkotja. Bontás közben akartunk képet kapni a képződménytípusokról és a kitöltés anyagáról.

A Kálvária-dombi barlang feltárása:

Célunk az alsó szintre való lejutás volt. Ehhez a felső szint megcsuszással fenyegető törmelékét kellett eltávolítani. Munkálai közben kiderült, hogy az addig felszínre futó, jelentéktelen kuszodának vélt jobb oldali járat egy termet takar. Erőinket a terem kivontására összpontosítottuk. A barlangot kettészelő tektonikus repedés jobb oldalán fekvő fülkék és az alsó szint ígérkezett klasszikus aragonit barlangnak, melyet az új terem megcáfolt.

Kitöltésanyaga:

Miklós Gábor Vesszős-gerénci-barlang mészkrémről írt tapasztalatait /Karszt- és Barlang 1983/ tudjuk alátámasztani. Az erózióbázis fokozott álászállása /a Jegenyevölgy kiszáradt patakmeder/

az elhalási stádiumba lépett felső szakasz, autochton eredetű kitöltés itt is megfigyelhető. Kiegészítve azzal, hogy a barlang még fejletlen alsó járataiból a víz felduzzadhat a felső barlangig - ez a jelenség úgy a barlangban, mint a kőfejtő jobb oldalán a bányaművelés által hosszában harántolt folyosó és terem kitöltésénél tanulmányozható. Kraus Sándor a mintákat negatív eredménnyel leiszapolta, ami színén a nem felszíni eredetű kitöltődést igazolja.

Külön érdekesség, hogy a kőfejtőben több teknőszerű mélyedést tarka anyag tölt ki, kormeghatározó ősmaradványok nélkül. Erről igen eltérő a geológusok véleménye: eocén tarka agyag, hidrotorit tartalmu bauxit stb. Iszapolás, Geiger-Müllerezés negatív eredményt adott. A vegyelemzés jelentéktelen alumínium tartalom mellett vastartalmat mutat. Ugyanakkor kéreg alatti vegyi hatásokra utal a mészkő Fazekas-hegyihez hasonló porlódása, továbbá vassal és mangánnal megfestett mészkődarabok és képződmények gyakori előfordulása. Az új terem kitöltésénél már szerepet kap a mészkő nem karsztos korróziója. A tarka kéregről jelenleg is beszivárgás van, itt a porlódás nyomokkövethető.

A kitöltésből félretett és a kőfejtőben gyűjtött ásvány és kőzetminták között akad néhány nem jellemző - fekete mészkő, limonitrögök, kalkopirit stb.

A kőfejtő jobb oldali kitöltéséből kiömlő cseppköveknél Kraus S. felhívta a figyelmünket egy szintén nem jellemző képződménytípusra / Esztramos- jellegű/. Az új terem kitöltésében már az Esztramos típusu képződmények jelentek meg.

Az Esztramoson is a vas oldási maradék formájában gyűlt össze a hasadékokban.

Történeti szempontból elgondolkodtató a Nagykovácsi elnevezés, emellett a rögvonulat rézkori településfelszínei is figyelemre méltók.

Vajna György levéltári kutatásai szerint / melyet a Bátor-barlang feltárásakor végzett / Leibwürtz Adam kiküldött bányaszakértő többek között Nagykovácsi környékén is megtekintett egy ércbányát.

Teljesen új szempontok szerint megkezdjük a terepbejárás ismétlését.

Jelentéktelen méretű, helyszíni kibuvásokat és felszinközeli ércfészkek kitermelését célzó középkori bányaművelés nyomaira bukkanunk, ahol a vasat meádőként kezelték. A régészeti törvény ismeretében csak a minimális bizonyítékok begyűjtésére szoritkoztunk. A víz nemcsak mészkövön, hanem a vasérctesteken is átszivárgott. Bizonyos ionok pusztán jelenlétükkel is befolyásolhatják a hidrokarbonátos oldódás menetét. Az oxidációs sapkán átszivárgó oldatokból hasadékkitöltő /réz/ ásványok mellett egyéb karbonátásványok /kalcit/ rakódnak le. Az átszivárgó víz kémiai összetétele hatással lehetett a képződménytípusok kialakulására - ha nem közvetlenül, katalizátorként. Elméletünket látszik alátámasztani az is, hogy a barlang a bánya és a forrás között fekszik. A lecsivárgó víz a lencsezóna, illetve a lecsapoló völgy irányába haladva érintette a barlangot.

Mivel a barlang tudományos szempontból érdekesnek ígérkezik,

indokolt a kutatás folytatása magasszintű kémiai ismeretekkel rendelkező kutatásirányító vezetésével.

Budapest, 1986. jan. 29.

.....
Barentz L